

Lluís Maruny Curto

LA CAIGUDA DE L'APARELL DE PROPAGANDA DEL PSUC I LES SEVES CONSEQÜÈNCIES. SALTEN TOTES LES ALARMES

A veure, nosaltres vam saber des del primer moment que hi havia detencions. En principi les detencions que estaven sorgint -aquestes que heu comentat de la Teresa...-, eren detencions que no tocaven directament al partit, sinó que eren del moviment democràtic: la Comissió de Solidaritat, de gent que es bellugava. És clar, això volia dir que... [hi havia] una certa tranquil·litat en aquest sentit, no s'havia arribat al nucli del partit.

La sorpresa majúscula per a tots, el punt en que salten totes les alarmes, és quan detenen en Cònsola, però sobretot el moment...

- *[OFF] Primer van detenir en Joanet.*

- Exacte, primer havien detingut el Joan Sala. Quan detenen el Joan Sala, això sí que ja tocava l'organització del partit. Nosaltres estàvem al cas del que passava dia a dia, evidentment. Ja teníem mesures de contacte de seguretat, per saber si hi érem tots, etc., el normal en una caiguda. Però fins aquell moment no hi havia preocupació. Però detenen el Joan Sala, i aquí ja comencen a tocar el partit. Mantenim les mateixes [mesures]. Jo no crec que canviéssim en aquell moment, cadascú estava treballant normalment, vivint normalment, en principi, a casa seva, ningú s'havia amagat, que jo sàpiga. *Inclús* quan cau en Joan Sala, crec que tampoc. Es va mantenir la normalitat perquè formava part d'aquesta detenció de demòcrates, no era una caiguda del partit.

La detenció d'en Cònsola sí que va fer saltar totes les alarmes, perquè en Cònsola era el nucli dur de la clandestinitat, ell personalment. Era una persona que com que portava l'aparell de propaganda... A més, ell era molt escrupolós, amb el màxim de mesures de seguretat i, per tant, que aparegués el seu nom i que se'l detingués era una cosa absolutament inesperada per tots nosaltres.

A partir d'aquell moment sí que vam començar a prendre mesures, no recordo exactament quines, ni quantes, ni a qui afectaven.

[L'interrompen]

Bé, llavors hi ha la detenció d'en Cònsola, ens preocupem tots, però es manté una certa normalitat. Evidentment, no fèiem la vida normal, però encara. Era evident que hi havia hagut maltractaments. Per

nosaltres era claríssim que si havia sortit el nom d'en Cònsola és que la Guàrdia Civil anava de debò i estava torturant, sinó no hi havia cap altra manera que sortís. I, per tant, hi havia alarma, però continguda. Tots vam seguir treballant normalment, em sembla, fins aquest moment. Llavors és quan cau l'aparell de propaganda i es dispara tot.

Jo tinc un record, que l'he comentat alguna vegada, però no sé si és rigorosament cert, però a mi em sembla [que sí]. Hi havia un cap de setmana entremig. La Conxa, jo i els *nanos*, vam decidir anar a La Bisbal. Hi anàvem normalment, molts caps de setmana. Com que l'acció política s'havia paralitzat una mica i l'havíem deixat una mica en suspens, no hi havia gaire res a fer, vam anar a La Bisbal, preocupats, però moderadament.

A mi em sembla recordar, que a la tornada, el diumenge al vespre, vam fer una parada de rigor per anar al lavabo, en una àrea de servei de l'autopista, de l'AP-7, i que va ser allà, -tampoc n'estic segur-, però el meu record és que va ser en aquesta parada de l'autopista tornant de La Bisbal, que veiem el telenotícies i veiem que apareix l'aparell de propaganda, la caiguda.

Va sortir a primera plana, amb fotos, filmat tot l'aparell! I propaganda i tal. I clar, aquí sí, a tots ens va entrar el *patatús*, el *canguelo* i la preocupació.

Llavors, a partir d'aquell moment, vam estar dubtant, vam decidir tornar a Manresa. Jo no recordo si aquella nit vam anar a dormir a casa o ja ens vàrem quedar en un altre lloc, no recordo. Probablement vam anar a casa, però no ho sé segur. En tot cas, ens vam trobar, -no sé com va anar *l'asunto*- però ens vam trucar uns quants i vam decidir trobar-nos i [decidir] què fèiem. La decisió que prenem tots, és màxima [alerta]: parar l'activitat, evitar contactes, intentar posar tots els tallafocs que poguéssim, que tots els pisos estiguessin nets, que no hi hagués un sol paper, que tothom estigués en màxima alerta. Aleshores vam establir una rutina habitual en les caigudes, que era contactes diaris per controlar qui estava sa i qui estava detingut, -que tampoc sé com les vam fer-. Trobar-nos a les vuit del vespre, passar per davant del tal punt, al Passeig o allà on fós, que poguéssim passar llista de tots els companys i [saber] quins havien caigut i quins no, si no teníem una altra via d'informació i *enterar-nos* al màxim.

De tota manera, amb la caiguda de l'aparell, una preocupació va ser informar al Comitè Central. I després, -no sé en quin moment tampoc-, però vam prendre la decisió que tots els que érem del nucli dirigent del comitè, ens amaguéssim.

Jo volia comentar el tema de l'octaveta que vam treure en nom del Comitè Local, suposo de Manresa, no recordo en aquell moment el Comitè Comarcal com estava, però devia ser en nom del Comitè Local. Aquesta octaveta, la vaig *picar* jo amb la màquina del meu

despatx de l'Hospital de Sant Joan de Déu, perquè no teníem altra possibilitat. I anys després -o en tot cas molt temps després-, a través d'en Joan Cornet del Centre Hospitalari, em va comentar que els germans de Sant Joan de Déu s'havien ofès molt que haguéssim utilitzat la seva màquina, que em sembla que havia estat l'única vegada que es va fer. Això va tenir una repercussió...

- *Ho van saber? Com ho van saber?*

- Sí, sí, quan em varen venir a buscar, també hi van anar. A continuació, no em van trobar a casa i això, però van anar al despatx a Sant Joan de Déu. Allà propaganda no en tenia, evidentment, això no hi havia estat mai, però suposo que buscaven això. Però *lo* de la màquina va ser decisiu.

Jo me'n vaig *enterar* anys o mesos després, no ho sabia. Però van identificar que s'havia escrit allà en aquella màquina, que era veritat, era la primera vegada. Havíem d'improvisar el que podíem, amb un clixé d'aquells que havies de *picar*. Jo no sé on es va imprimir, però devia ser en alguna parròquia o en algun lloc...

- *(Rosario Ramos [OFF]):* A la Residència.

- A la Residència segurament, que era el lloc que podíem [fer-ho], que hi havia una màquina que es podia utilitzar.

Jo no recordo aquesta reunió de Collbató. Em dóna la impressió que vol dir que jo ja no hi era. Jo sé que aquest dia que vaig veure que havia caigut l'aparell ja no vaig dormir a casa, vaig anar a casa els sogres un parell de dies, tampoc a casa meva. Vaig estar dos o tres dies que no anava a treballar però estava a Manresa, una mica a veure-les venir, per estar en contacte amb tothom, per veure que passava i tot això. No sé en quin moment vam decidir marxar.

Si continuo hi ha el contacte amb el Comitè Central. Jo no recordo exactament quin dia era que vaig marxar. Havíem tirat l'octaveta, que havia estat l'últim acord. A continuació d'això, [l'objectiu] era que cadascú es protegís el màxim possible, i connectar. No recordo si en aquell moment ja era Comitè Comarcal, diria que no encara, però si que d'alguna manera vam acordar posar en alerta tota la comarca. En tot cas, ja hi havia prou contactes i, evidentment, des del primer moment es va avisar a la comarca que allò anava en *sèrio*, a partir de la caiguda del Cònsol i que, per tant, tothom prengués mesures de precaució.

I aleshores jo hi ha un moment en què decideixo marxar perquè estava caient, cada dia queia gent i tot plegat, i era evident que anirien per mi. El que vaig fer va ser anar a Terrassa. Jo anava a Barcelona, que coneixia gent i em podia amagar allà, però el que vaig fer va ser passar per Terrassa.

Jo l'única referència que tenia del Comitè Central era una xafarderia, és que el Joan Busquets, que treballava al diari de Terrassa, era membre del Comitè Central. Era una xafarderia d'aquestes que corrien, jo no sé ni si era veritat, però amb el Joan Busquets ens havíem conegut a la Universitat i jo sabia que era un personatge de la direcció del partit. No sabia exactament a quin comitè estava però [sí que sabia] que era de la direcció, i era l'únic contacte, perquè sinó jo no sabia on comunicar al Comitè Central que la caiguda era molt greu i que havíem decidit abandonar una mica el terreny els que estàvem més implicats i parilitzar la situació.

Em va arribar una bronca monumental per haver fet aquest contacte, després. És clar, a Barcelona jo ja tenia altres possibilitats, ja coneixia gent del partit i tot plegat i tal, però el primer contacte que vaig tenir amb en Serradell, per a restablir una mica la comunicació, em va caure una bronca monumental per haver posat en perill [en Joan Busquets]. A mi em podien estar seguint i era posar en perill el Joan Busquets.